

Áldás vagy átok?

Gondolatok a mezőgazdaság digitalizációjáról

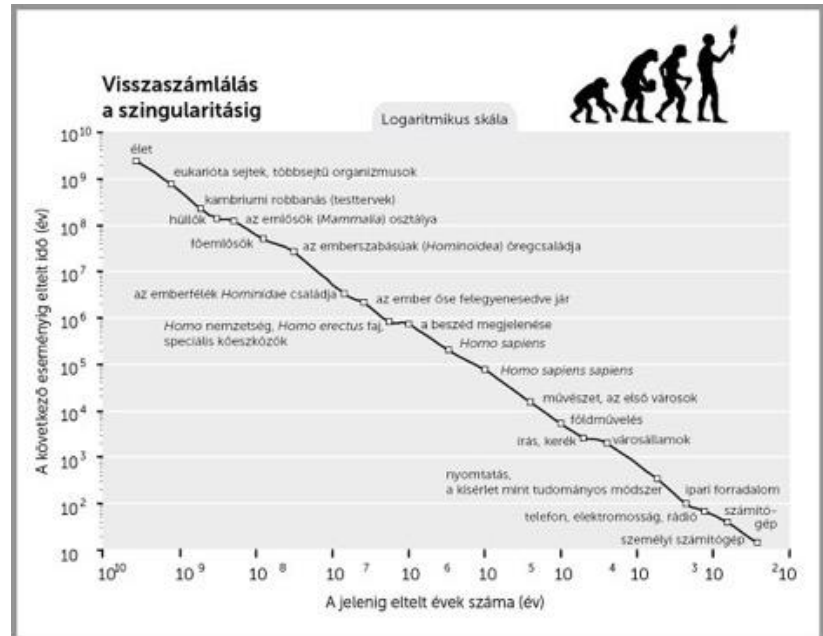
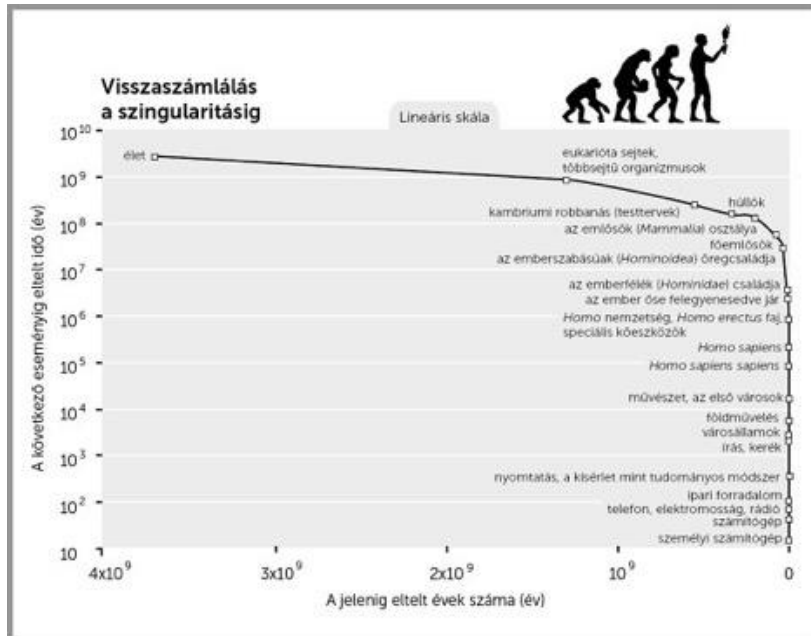
Podmaniczky László

ny. egyetemi docens, agrár-környezetgazdálkodási szakértő

Digitális mezőgazdaság vs. élelem-önrendelkezés fórum
2024. március 27., Budapest

Új korszak küszöbén (vagy már benne...)

- **Gyorsuló idő:** exponenciálisan változó világ
- **Moore-törvény:** az integrált áramkörök összetettsége körülbelül 18 hónaponként megduplázódik (Wikipédia)
- **Technológiai szingularitás:** a technológiai fejlődés és a társadalmi változások felgyorsulnak, olyan módon és sebességgel változtatva meg a környezetet, amit a szingularitás előtt élők képtelenek felfogni vagy megbízhatóan megjósolni. (Wikipédia)

A képek forrása: Ray Kurzweil: A szingularitás küszöbén

A mezőgazdaság értelmezése

Albert Thaer, 1810:

„A mezőgazdaság olyan ipar, amelynek az a célja, hogy növényi és állati eredetű termékek előállításával profitot termeljen.”

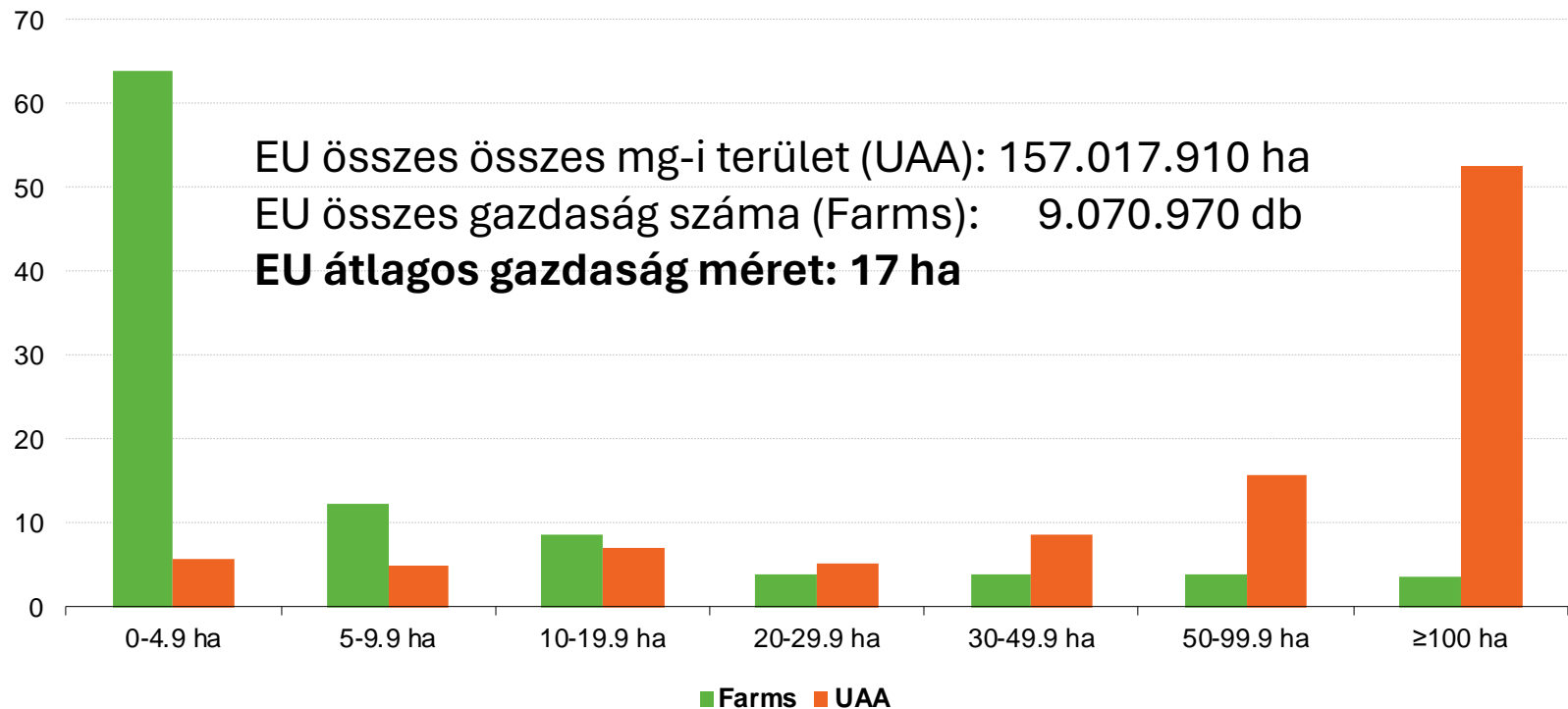
Tamás Harrach, (Giessen), 1992:

„Olyan tevékenységek együttese, melyek célja

- "értékes beltartalmú, szermaradvány mentes termékek előállítása;
- a kultúrtáj ápolása és a biodiverzitás fenntartása;
- a talajt, vizeket, levegőt érintő környezetterhelés csökkentése, illetve elkerülése;
- elfogadható jövedelem biztosítása a lehető legtöbb ember számára".

A mezőgazdaság szerkezete az EU-ban

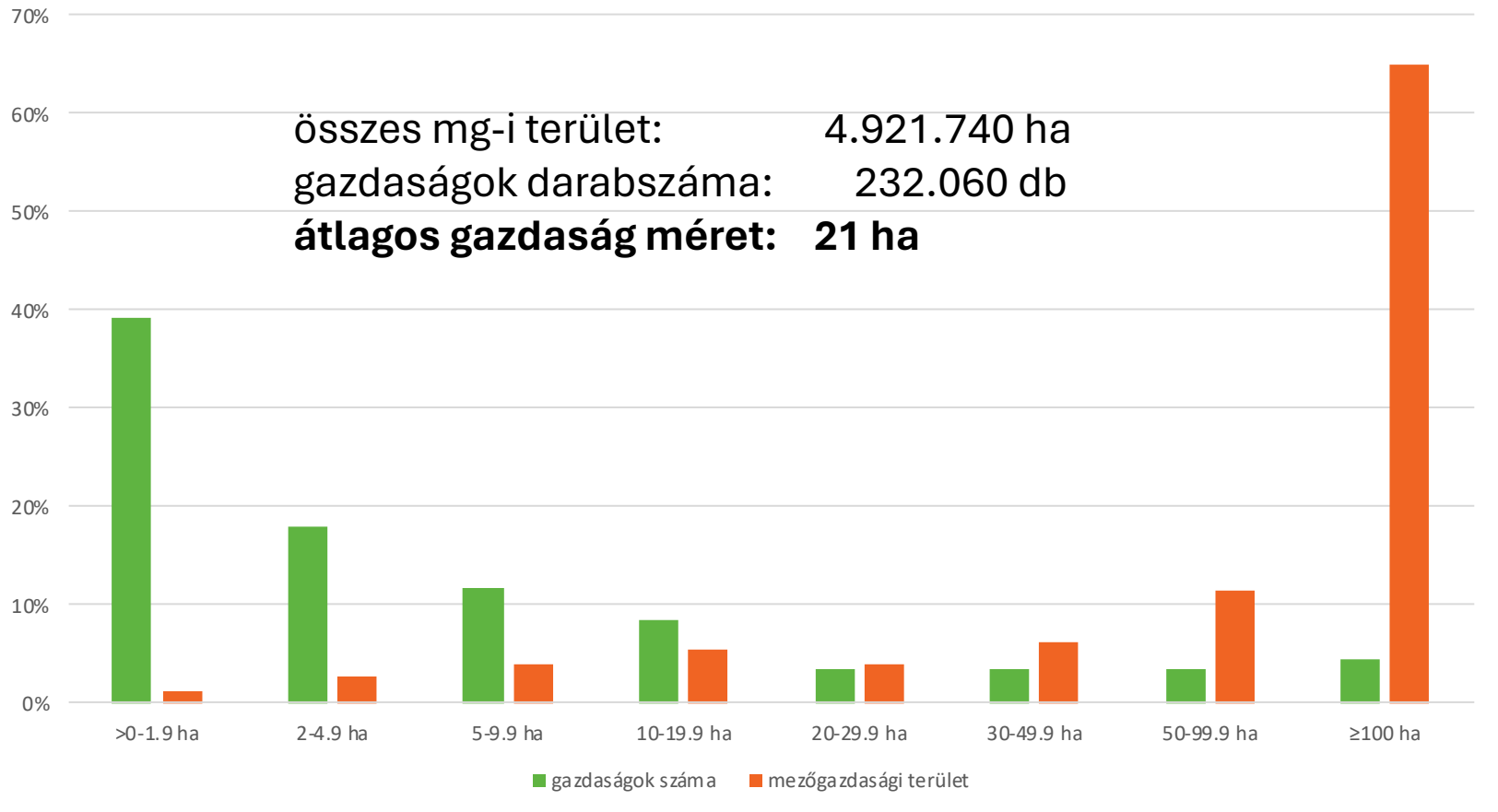
**Az EU-s gazdaságok számának (Farms) és a hasznosított
mezőgazdasági területnek (UAA) a megoszlása üzemméret szerint
(%, 2020)**

Source: Eurostat (online data code: ef_m_farmleg)

... és Magyarországon,

**A gazdaságok számának és a hasznosított mezőgazdasági területnek a megoszlása üzemméret szerint Magyarországon
(%, 2020)**

adatforrás: Eurostat

... valamint a változások

A mezőgazdasági terület alakulás üzemméret kategóriák szerint 2005 és 2020 között (ha)

Év	Összesen	0 - 2 ha	2 - 5 ha	5 - 10 ha	20 - 20 ha	20 - 30 ha	30 - 50 ha	50 - 100 ha	> 100 ha
2005	4 266 550	184 780	174 080	197 870	259 730	180 080	239 360	390 080	2 640 570
2007	4 228 580	145 410	143 090	165 780	233 800	148 210	232 510	390 870	2 768 900
2010	4 686 340	138 000	142 670	183 910	268 840	190 290	282 690	445 860	3 034 080
2013	4 656 520	115 000	133 860	179 070	280 500	201 970	287 250	458 280	3 000 580
2016	4 670 560	92 580	132 480	193 370	279 090	203 970	296 280	513 570	2 959 210
2020	4 921 740	61 170	129 690	192 650	270 500	199 280	309 990	561 280	3 197 180

Év	átlagos üzemméret (ha)
2005	6
2007	7
2010	8
2013	10
2016	11
2020	21

A gazdaságok darabszámának alakulása üzemméret kategóriák szerint 2005 és 2020 között (db)

Év	Összesen	0 - 2 ha	2 - 5 ha	5 - 10 ha	20 - 20 ha	20 - 30 ha	30 - 50 ha	50 - 100 ha	> 100 ha
2005	714 790	583 850	57 340	28 960	18 990	7 570	6 400	5 650	6 040
2007	626 320	512 710	47 490	24 380	17 210	6 240	6 140	5 660	6 490
2010	571 660	450 380	46 060	26 540	19 430	7 950	7 440	6 410	7 450
2013	486 760	368 430	42 550	25 550	20 160	8 350	7 490	6 590	7 640
2016	430 000	308 010	42 110	27 560	20 060	8 450	7 760	7 280	8 760
2020	232 060	109 120	41 470	27 420	19 540	8 240	8 070	7 980	10 230

Reflexiók az anyagokhoz – mik a problémák okai?

I.

Nagyméretű iparszerű gazdaságok vs. kisméretű „parasztgazdaságok”

- létező kategóriák
- eltérő hozzáférési esélyek a digitalizációhoz (méret, anyagiak, tudás, szándék)

Az emberi közreműködés szerepe a gazdálkodásban (gazdálkodás algoritmusok szerint vagy az intuíciónak és a hagyományoknak is van helyük.

- *„A parasztgazdaság a kapitalista gazdaság része, de önmagában véve nem kapitalista módon szervezett termelési egység; különösen nem az a munka megszervezésének módját tekintve”;*
- *„az agroökológia teret akar biztosítani az egymással kapcsolatban álló növényeknek, állatoknak és más élő szervezeteknek, hogy azok kifejezhessék lényegüket”*

A tudás megszerzésének eltérő útjai: szenzorok, mérések, kiértékelések, cselekvési protokollok vs. kognitív (emberi érzékelésen alapuló) folyamatok, intuíciók és hagyományok

Episztemikus (a tudáson, ismereten alapuló) **igazságtalanság:** „amikor egyes személyeket vagy társadalmi csoportokat, bizonyos előítéletekből fakadóan, az episztemikus tekintély intézményes birtoklói indokolatlanul vagy méltánytalanul nem tekintenek egyenrangú félnek” (Ferrás: Nemes László: Episztemikus igazságtalanság a filozófiában)

Reflexiók az anyagokhoz – mik a problémák okai?

II.

Kié az adat, ki profitál az adathasználat előnyeiből?

- *„Az adatok elemzése és értelmezése nem választható el a politikától”;*
- *„a vállalatok technológiáikat és eszközeiket “egyetlen lehetséges” megoldásként beállítva erőltetik”;*
- *„Az adatokat milyen módon használják fel az egyre inkább vertikális irányú értéklánc nagyhatalmu szereplői gazdasági terveik kialakításakor”.*

A digitális technológiák alkalmazása egyet jelent a gazdálkodás és az élet számos területe feletti döntéshozatal jogkörének átengedésével (valóban?)

„A mesterséges intelligencián alapuló állattartó rendszerek alkalmazása egyelőre csak az elképzelt (disztópikus) jövőben létezik” (talán inkább a közeli jövőben)

Az ellenőrzés kérdése (*„...a vállalatok a termelés fizikai ellenőrzésére törekednek, beleértve az emberek, az állatok, a föld, a víz, a vetőmagok stb. ellenőrzését is”* – ez talán túlzás)

Magyarország Digitális Agrárstratégiája

1470/2019. (VIII. 1.) Korm. határozat a magyar agrárium digitalizációjának előmozdításáról és összehangolásáról, Magyarország Digitális Agrár Stratégiájáról

A stratégia tervezett intézkedései

Digitális kompetenciák fejlesztése	„Okos Tesztüzemi Rendszer”
Digitális Agrárakadémia	Felszínborítási adatrendszer
„Okos Gazda Program”	Gyümölcskataszter
Agrár felsőoktatás fejlesztése	Távérzékelésen alapuló termésbecslés
Szaktanácsadás fejlesztése	Digitális Agrár Innovációs Központ
Digitális Agrár Rezsicsökkentés	Digitális Élelmiszerlánc Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Központ
Digitális alaptérkép (MEPAR)	Nemzeti Élelmiszerlánc Adatszolgáltatási Központ
GNSS szolgáltatás	Vízkészlet-felhasználás
Agrometeorológia	ERDEINK – Erdészeti Információs Keretrendszer
Növényvédelmi előrejelző szolgáltatás továbbfejlesztése	Halászati Információs Rendszer (HALir) továbbfejlesztése
Szőlővédelmi rendszer	E-pincekönyv
Talajvédelmi szaktanácsadási rendszer	Innovációs környezet fejlesztése
Drón szolgáltatás	Digitális kereskedelem fejlesztése

Magyarország Digitális Agrárstratégiája

Digitalizáció a mezőgazdaság átalakítása érdekében

- A mezőgazdasági termelés komplex rendszer, melyben jelenleg hagyomány és tradíció alapú termelés folyik
- **A digitalizáció lehetővé teszi a hagyományoktól való élszakadást** és új komplex rendszerek megalkotását

És mit szólnak ehhez a gazdálkodók?

„A hatékonyság növelése tekintetében a megkérdezett vállalkozások még a hagyományos agrártechnológiai témakörök szerinti fejlesztéseket (gépesítés, tápanyag-gazdálkodás, növényvédelem) tartják célravezetőnek, míg

- az adatok gyűjtését és elemzését,
- az új, eddig nem termesztett kultúrák bevezetését,
- a munkaerő képzését

szinte semennyire nem tartották fontos tényezőnek a hatékonyság javítására.”

Az AKIS (Agrártudás- és Innovációs Rendszer)

Az AKIS felépítése

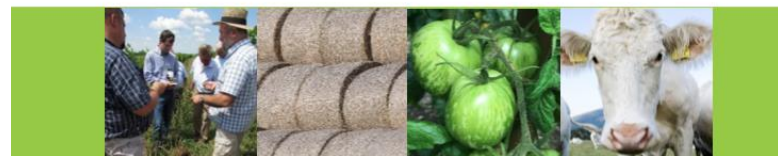
i2connect
INTERACTIVE INNOVATION

i2CONNECT, WP1, TASK 1.2

AKIS Country Report HUNGARY

Az AKIS-t támogató beavatkozásokra rendelkezésre álló forrás

Beavatkozások megnevezése	Forrás összesen 2023–27 (euró)
Tájékoztatási szolgáltatás	68 493 151
Ágazati tanácsadási szolgáltatás	136 986 301
Képzések és bemutatóüzemi programok	13 698 630
Európai Innovációs Partnerség (EIP) együttműködés	36 164 384

Hungarian Chamber of Agriculture
Széchenyi István University
October 2020

i2connect
INTERACTIVE INNOVATION

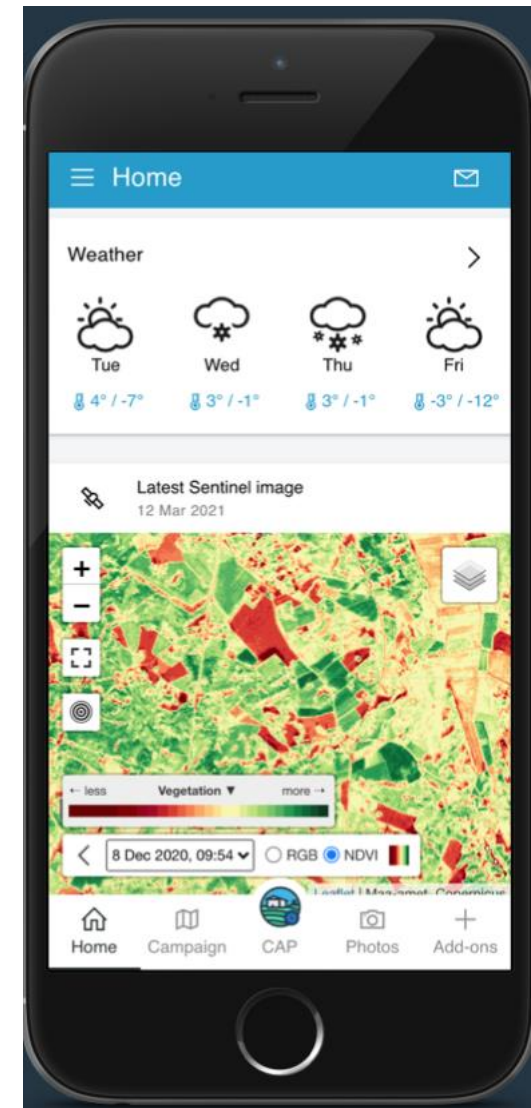

THIS PROJECT HAS RECEIVED FUNDING FROM
THE EUROPEAN UNION 'HORIZON 2020 RESEARCH
AND INNOVATION PROGRAMME
UNDER GRANT AGREEMENT N. 863039

<https://i2connect-h2020.eu/resources/akis-country-reports/>

Gazdaság-fenntarthatósági eszköz tápanyagokhoz (FaST: Farm Sustainability Tool for Nutrients)

- A FaST egy EU által támogatott digitális szolgáltatási platform, mely egy felhasználóbarát felületet biztosít a gazdálkodók, az EU-tagállamok kifizető ügynökségei, a mezőgazdasági tanácsadók és a kutatók számára a tápanyagokkal kapcsolatos feladatok megoldására.
- Megvalósítása a tagállamok részére kötelező (a támogatások egyik feltétele lesz)
- A 2020-ban indult 1. fázisban két spanyol és egy olasz tartomány, valamint Észtország vett részt
- A 2. fázisban, mely 2021-ben indult, Belgium, Bulgária, Görögország, Románia és Szlovákia vesz részt
- Magyarországon a TAKI fejleszt tápanyag-szükségletet számító alkalmazást, de országos szintű alkalmazására még nem került sor.
- A NAK is folytat fizetős szolgáltatást Tápanyag-Gazdálkodási Terv készítésére (ez nitrátérzékeny területeken ötévente kötelező)

Nemzeti Talajtani Adatbázis (TALAJWEB)

- 2020-ban indult, 2024-ben fog elkészülni, kb. 55 labor adatait fogja tartalmazni
- Célja: a **hazai talajvizsgálati eredmények** (kb. 200 ezer /év) **hasznosítása** annak érdekében, hogy az adatok segítségével **mind a gazdálkodók, mind a közigazgatási** szervek hatékonyabban és teljes körűen végrehajthassák a talajvédelemhez, **tápanyag utánpótláshoz** kapcsolódó feladataikat.

Feladata (többek között) a **talajtani szakértői** tevékenység és a **szaktanácsadói** munka támogatása

Epilógus

„Ahogy itt állunk ennél a fordulópontnál, meg kell hoznunk egy döntést: választanunk kell a példátlan lehetőségek jövője és az elképzelhetetlen szörnyűségek jövője között. Az emberiség sorsa forog kockán, és azok a döntések, amelyeket a következő években és évtizedekben fogunk meghozni, meghatározzák majd, hogy képesek leszünk-e kezelni ezeknek a technológiáknak a kihívásait, vagy áldozatul esünk a veszélyeiknek.”

A fenti sorokat egy MI írta. (Forrás: M. Suleyman: A következő hullám)

Ajánlott olvasnivalók

- Yuval Noah Harari:
 - Sapiens – Az emberiség rövid története
 - Homo Deus – A holnap rövid története
 - 21 lecke a 21. századra
- Ray Kurzweil: A szingularitás küszöbén
- M. Suleyman: A következő hullám

Köszönöm a figyelmet!

Allan Visser, egy harmadik generációs tulipántermelő Theo, a robot közelében sétál a hollandiai Noordwijkerhoutban, 2024. március 19-én. (euronews.com)

